FOR Freedom AND Justice...

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN HOME

AMERICAN IN SPIRIT
FOREIGN IN LANGUAGE ONLY

SLOVENIAN
MORNING NEWSPAPER

NO. 109 — CLEVELAND 3, O., WEDNESDAY MORNING, JUNE 4, 1952 — LETO LIII — VOL. LIII

Čistka izčiščevalcev v nesrečnih deželah z ironično označbo "ljudskih demokracij"

Čiščenje in prerešetavanje Stalinovih lutk ne bo prav nič izboljšalo usode nesrečnega romunskega ljudstva. — To so le grešni kozli, ki izvršujejo samo ukaze svojega gospodarja Stalina.

ANNA PAUKER je bila izrinjena iz romunskega Politbiroja ter si je ohranila samo še podrejeno mesto. Ž njo vred sta morala iti tudi Georgescu in Luca; prvemu je bil odkazan nek neznaten položaj, drugi pa je bil izročen artijsemu sodišču, kjer se bo moral zagovarjati proti obtožbam "oportunizma" in "spravljivega zadržanja". Celotna atmosfera, ki je bila ustvarjena ob naznanilu političnega odsekanja treh velikih glav, je slična atmosferi, ki je zavladala ob čistkah Slanskega v Češkoslovaški, Rajka v Madžarski, Kostova v Bolgariji, Gomulke v Poljski. . .

Ob pregledu preje omenjenih slučajev moremo zdaj potegniti zaključek, da bomo kmalu slišali o "senzacionalnih izpovedih". Ana Pauker, na primer, utegne biti kmalu "razkrinkana" kot "buržujska špionka v službi anglo-ameriških vojnih hujskačev". Minister Luca bo po vsej priliki "razgaljen" kot "izdajalec, ki je odgovoren za romunske gospodarske težave" in kot "voditelj sabotaže, ki jo je odredil Washington." Georgescu pa bodo po vsej priliki "dokazali", da je bil v "neposrednih zvezah s predsednikom Trumanom".

Grehi in zločini, ki so jih zakrivili Ana Pauker in njeni "izčiščeni" tovariši, uničujejo že v kali sleherno simpatijo zanje. — Vendar ena uganka ostane nerazrešljiva. Te zadnje žrtve stalinistične mašine za uničevanje komunističnih voditeljev, so morale na vsak način vedeti, da bo prišel tudi zanje dan obračuna, kakor je prišel za Slanskega, Rajka, Kostova in mnoge druge. Čemu niso skušali pobegniti, preden je bila njihova usoda odločena in zapečatena? Čemu se Gottwald, Červenkov, Berman, Rakosi in drugi, ki se še vedno sončijo v soncu Stalinove milosti, ne poskušajo izogniti usodi, ki jih prav gotovo čaka, če jih ne reši preje pred njo naravna smrt? V perspektivi zgodovine je danes jasno, da je bil samo jugoslovanski Tito tisti, ki je vse to predvideval ter jo ubral na varno pot, ko je imel še priliko za to.

Nesrečnemu romun. ljudstvu ne bodo te čistke nič pomagale. Oni, ki so že bili ali še bodo kmalu "izčiščeni", so le grešni kozli, katerih kaznovanje—vsaj tako upa Stalin — bo omililo jezo milijonov izkoriščanih ljudi na Romunskem. Ampak ker je Stalin sam glavni in največji izkoriščevalec Romunije in ker je njegova grabežljiva politika poglavitni vzrok sedanjih romunskih težav, ne bo to prerešetavanje in čiščenje lutk, ki delajo le to, kar jim on ukazuje, na stvari ničesar spremenilo.

Otvoritev rova, kjer se jih je 120 smrtno ponesrečilo

WEST FRANKFORT, Ill. — Dne 2. junija je zopet pričel obratovati premogovnik št. 2, in sicer prvikrat izza 21. decembra, ko je bilo v premogovniku ubitih po eksploziji 120 premogarjev. Za delo se je prijavilo 240 premogarjev, med katerimi ni bilo opaziti nobene nervoznosti, ko so odšli v 500 čevljev globok rov.

Klavniška družba bo morda odslovila svoje delavce

Odločitev bo posledica stavke članov Retail Meat Cutters unije.

CLEVELAND. — Swift & Co. utegne začasno odsloviti 1100 svojih uslužbencev zaradi stavke članov Retail Meat Cutters unije, radi katere stavke se je moralo zapreti večino mesnic v Clevelandu. Drugi dobavitelji mesa so tudi pričeli že premišljati, če bi ne bilo najprimernejše, da takoj začno z odslavljanjem delavcev.

Swift družba je še posebej udarjena, ker je zastavkalo tudi 50 razvažalcev mesa, ki v ponedeljek niso razvažali.

Razna poročila naznanjajo, da so priredile gospodinje naval na one mesnice, ki se niso še zaprle in kjer je še dobiti meso, s katerim se hočejo založiti, dokler ga je še kaj na razpolago.

Če si brezobziren pri vožnji, ne pozabi, da se boš zaradi tega kesal!

Državna jetnišnica naj se premesti iz Columbusa

COLUMBUS. — James Bennett, ravnatelj urada U. S. Bureau of Prisons, je priporočil, naj se državno jetnišnico države Ohio premesti iz Columbusa. — Tozadevno priporočilo je dal radi pobega nekaterih kaznjencev iz jetnišnice pretekli teden.

Nadaljni ujetnik ubit; komunisti izzivalni in kljubovalni

Na mesto snetih zastav in odstranjenih napisov postavljajo komunisti nove.

OTOK KOJE, Koreja. — Včeraj je neki vojak po nesreči sprožil strojnico v taboriščni predel št. 78, pri čemer je bil en severnokorejski ujetnik ubit, eden pa ranjen. Vojaške oblasti so izjavile, da sta omenjena ujetnika stala ob žični meji, ko je vojak izstrelil strojnico.

Ujetniki so takoj povlekli truplo ubitega tovariša v notranjost taborišča ter ga niso hoteli izročiti stražarjem, kakor tudi niso dovolili, da bi ambulanca odpeljala ranjenega ujetnika v taboriščno bolnišnico.

Incident se je primeril kmalu nato, ko so ujetniki kljubovalno postavili nov drog, s katerega so Amerikanci dan poprej potegnili komunistično zastavo. V ponedeljek so bili ujetniki še pohlevni in so mirno gledali, ko so ameriški vojaki snemali zastave in odstranjevali napise s komunističnimi gesli, zdaj pa so postali spet nesramni, predrzni in izzivalni in so na mesto odstranjenih praporov potegnili nove. — Včeraj je prispel na otok general Clark, ki je dajal, da ima poveljstvo čet Združenih narodov načrt za vzpostavo avtoritete nad ujetniki.

Spet smrt otroka v stari ledenici

NEW YORK. — V Brooklynu se je zadušil v stari ledenici neki šestletni deček, ki se je v njej igral, pa so se zapahnila vrata, nakar ni mogel iz nje.

Gen. Eisenhower je stopil v pokoj ter se odpovedal plači

Oficirski čin pa bo odložil šele, ko bo nominiran za predsedniškega kandidata.

WASHINGTON. — Gen. Eisenhower stopa v pokoj kot armadni general in se je včeraj odpovedal svoji plači, ki znaša $19.541 na leto.

Včeraj ob 11:15 dopoldne je stopil Eisenhower kot general in vojak v Pentagon h kratki ceremoniji, izstopil pa je kot republikanski predsedniški kandidat. Vendar bo Eisenhower obdržal svoj oficirski čin, razen če si izvojuje republikansko predsedniško nominacijo. Kot upokojen častnik ne bo omejen v svojem političnem delovanju.

GOSPODINJE -- BERITE!

Grocerija, ki je stala leta 1939 $10, stane danes $24!

WASHINGTON. — Hišne gospodinje morajo danes plačati $24.47 za košarico grocerije, ki je stala pred drugo svetovno vojno $10, tik pred korejsko vojno pa $21.15. To je razvidno iz statistik delavskega departmenta.

Vladni ekonomi nam pa napovedujejo celo višje mezde vsemu v nekaj mesecih.

Naj podamo samo nekaj primerov o neznosnem navijanju cen življenjskim potrebščinam. Moka: 10 funtov moke je stalo l. 1939 — 36 centov; v juniju 1950 98c, danes pa $1.15! Sladkor: — Leta 1939 je stalo pet funtov sladkorja 26c; leta 1950 — 47c, danes pa 51 centov. Rebrna pečenka (rib roast): leta 1939 funt 29 centov, leta 1950 — 76c, danes pa 86.4 centov.

Pietro Nenni namiguje na možnost sodela s kršč. demokrati

To je dal razumeti v svojem prvem javnem govoru izza občinskih volitev 25. maja.

MILAN, Italija. — Italijanska socialistična stranka, ki je zvesto sledila komun. partijski liniji izza leta 1948, je dala v nedeljo razumeti, da je možna sprava z zapadnjaško orientirano stranko krščanskih demokratov.

Pietro Nenni, "boss" stranke in predsednik prokomunističnih Partizanov za svetovni mir, je sam odprl vrata tej možni spravi. To je storil v svojem prvem javnem govoru izza občinskih volitev 25. maja, v katerih niso imeli on in njegovi partizani pokazati nobenega napredka navzlic svoji ognjeviti kampanji.

V svojem govoru je izjavil, da italijanska politična situacija zahteva "vsaj minimum kooperacije med centrom in levico."

Sovjetija se pritožuje

LONDON. — Sovjetski časopis 'Rdeča zvezda' v Moskvi se pritožuje nad naraščanjem protikomunističnih aktivnosti v Finski. Časopih svari, da Sovjetija ne bo trpela nikakega kljubovanja od svoje male sosede Finske.

POSLEDICA ODLOKA VRHOVNEGA SODA JE STAVKA JEKLARJEV

Takoj po odloku se je skoraj avtomatično pričela stavka jeklarjev. – Jeklarske družbe so pripravljene takoj začeti z novimi pogajanji za poravnavo spora. – Izjava sodnika Harolda Burtona.

PITTSBURGH, Pa. — Odlok vrhovnega sodišča, da predsednik Truman ni imel pravice zaseči jeklarske industrije, je izzval skoraj avtomatičen štrajk 650,000 jeklarjev. Nekateri delavci niso niti čakali tozadevnega proglasa Filipa Murray-a, — predsednika CIO organizacije jeklarjev.

WASHINGTON. — Vlada je nemudoma prepovedala prevažanje jekla iz njegovih skladišč na trg konzumentov.

John A. Stephens, podpreds. U. S. Steel Co., ki govori v imenu vseh jeklarskih družb, je rekel v ponedeljek zvečer: "Zastopinki jeklarjev v prizadevani nemudoma sesti za mizo z zastoplnki jeklarjev v prizadevanju, da se doseže pravična poravnava tega spora."

V Cleveland - Lorain distriktu so pričeli jeklarji mirno in dostojno zapuščati delo. Že prvi dan je bilo na štrajku približno polovico jeklarjev, dočim jim bodo ostali sledili v dveh ali treh dneh.

Tri velike clevelandske družbe, in sicer Republic Steel korporacija, American Steel and Wire Co., in Otis jeklarna od Jones and Laughlin Steel Corp. so sporočile, da je bilo v ponedeljek zvečer do 11 ure že približno 6,500 od njihovih 19,000 delavcev na stavki.

Pri United States Steel's National Tube Co., v Lorainu je že prvi dan zastavkalo 6,000 od njenih 12,000 delavcev. — Od 90,000 jeklarjev v državi Ohio jih je približno 45,000 že v ponedeljek popoldne in zvečer pustilo delo. Enaka poročila o puščanju dela prihajajo tudi iz vseh drugh jeklaren širom Zdr. držav.

WASHINGTON. — H. Burton, član vrhovnega sodišča in bivši clevelandski župan, je v zvezi z zasegom jeklarske industrije izjavil:

"Kongres si je pridržal oblast, kdaj in kje naj avtorizira zaseg privatne lastnine. V sedanjih okoliščinah je predsednik s svojim ukazom z dne 8. aprila posegel v jurisdikcijo kongresa."

Novi grobovi

Math Sokach

Nagloma je zbolel in za srčno kapjo umrl na svojem domu, 23901 Hartland Ave., Euclid, O., Math Sokach, star 64 let. Pogreb je v oskrbi Jos. Žele in sinovi pogrebnega zavoda na E. 152. St. Ker pričakujejo sina iz Seattle, Wash., bo truplo položeno na mrtvaški oder v četrtek popoldne ob štirih. Več poročamo jutri.

Mrs. Mary Germ

V noči na torek je umrla v Bay Village bolnišnici na Lake Rd., Mrs. Mary Germ, stanujoča na 1551 E. 49. St. Pogreb bo v oskrbi Grdina in sinovi pogrebnega zavoda. Podrobnosti jutri.

Mrs. Farnčiška Dejak

Danes zjutraj malo pred tretjo uro je umrla Mrs. Frančiška Dejak, stanujoča na 1413 E. 55. St. Bila je vdova od leta 1951. Podrobnosti jutri. Pogreb bo oskrbel A. Grdina in sinovi pogrebni zavod.

John Bartol

V torek zjutraj je umrl v mestni bolnišnici John Bartol, stanujoč sa 6519 St. Clair Ave. Bil je star 74 let in rojen na Spodnjem Štajerskem, odkjer je prišel pred 42 leti. Po poklicu je bil urar. Bil je samec in ne zapušča tukaj nobenih sorodnikov. Pogreb bo oskrbel njegov dober prijatelj Mr. Mathew Velikonje. Pokopan bo v petek zjutraj ob 10 iz Zakrajškovega pogrebnega zavoda na Whitehaven pokopališče. Truplo bo položeno na mrtvaški oder danes popoldne ob šestih.

Giorgio se ni prav vlegel

FLORENCA, Italija. — Giorgio Passeri, star 24 let, se je nekaj ujezil, pa je šel na železniško progo, kjer je použil nekaj pilul za spanje, nato pa legel na tračnice. Fant je trdno zaspal in preko njega je šlo mnogo vlakov, med njimi tudi ekspresni vlak, Giorgio pa ni bil niti opraskan. Ležal je namreč neprebično podolgem med tračnicama.

KOMUNISTIČNA LOPOVŠČINA BREZ PRIMERE!

Kako trda in težavna je borba proti komunizmu, tej satanski ideologiji vsega zlega, ki se ne sramuje nobenih podtikavanj, laži, krutosti in zločinov, bo razvidno iz sledečega prevoda članka v moskovski "Literarni gazeti", kjer je general Ridgway iskristaliziran v pesmi, ki jo je napisal Samuel Meršak, znan pisatelj otroških verzov. Tipični verzi te pesmi, prevedeni v prosti prozi, se glase:

On ni general infanterije,
ni general kavalerije,
niti ni general artilerije;
on ni poveljnik zračnih sil.
On je general razkroja,
bakterij in bacilov.

Pariz ni mesto obiska
za prekomorske divjake!
Nasledniki trogloditov (jamarjev)
naj ostanejo v temnih džunglah Wall Streeta.
On ne bo nikoli spremenil Evrope
v krvavo taborišče otoka Koje! . . .

Članek končuje: "Doslej si je Ridgway okrvavil roke s krvjo korejskih, kitajskih in japonskih patriotov; zdaj je prišla na njegove roke tudi kri Francozov. Toda ni mu uspelo, da bi spravil ljudstva Daljnega vzhoda na njihova kolena, in prav tako mu ne bo uspelo zlomiti odpora Evropejcev!" ....

Razne drobne novice iz Clevelanda in te okolice

Rojenice—

Hinku in Berti Lobe (Erštetovi Berti) se je rodil v ponedeljek popoldne sinko, ki je drugi otrok v družini. S tem sta postala Mr. in Mrs. Louis Eršte, lastnik znane vinarne na 6802 St. Clair Ave., drugič stari očka in stara mama. Iskrene čestitke na vse strani!

Graduacija—

Danes, 4. junija, bo Dolores Paik, hčerka Mr. in Mrs. Joseph Paik, 524 E. 120 St., graduirala na Notre Dame višji šoli. Graduacija bo ob 8:15 v Music Hall. Čestitamo!

Četrta obletnica—

V četrtek ob 7:30 bo v cerkvi Sv. Križa na 200 Lake Shore Blvd. sv. maša za pokoj. Franka Turk v spomin 4. obletnice njegove smrti.

Srečno prestala operacijo—

Mrs. Josephine Dolsak, 445 E. 200 St., je srečno prestala operacijo v bolnišnici na Huron Rd., kjer se še sedaj nahaja v sobi št. 414. Obiski so dovoljeni!

Skupno sv. obhajilo—

Zveza oltarnih društev ima na praznik Sv. Rešnjega Telesa, v četrtek 12. junija, med sv. mašo ob pol desetih v cerkvi sv. Pavla na Euclid Ave., in E. 40. St., skupno sv. obhajilo. — Sv. mašo bo daroval škof dr. Gregorij Rožman.

Druga obletnica—

V četrtek ob 7:45 bo v cerkvi sv. Vida sv. maša za pok. Frances Miklaucic v spomin 2. obletnice njene smrti.

Devedeset let—

Stari slovenski pionir Louis Saje obhaja danes svoj 90. rojstni dan. Doma iz Goriške vasi na Dolenjskem, je prišel v Ameriko leta 1889 in se naselil v Sheboyganu, Wis. Tam je pa ostal le nekaj let, nato pa se je preselil v Cleveland, kjer je delal po raznih livarnah. Sedaj je že nad 20 let v pokoju in živi na svojem domu 8217 Platt Ave., s svojo ženo Leno. — Naše čestitke!

Za atentatorja na predsednika ni milosti!

WASHINGTON. — Vrhovno sodišče je zavrnilo priziv Portoričana Oscarja Collazo-a, enega izmed dveh atentatorjev na Mr. Trumana, ki je bil pred nižjim sodiščem obsojen na smrt na električnem stolu. Kakor znano je bil pri omenjenem napadu ubit en policist Bele hiše, kakortudi Collazov tovariš.

Trije otroci zgoreli

CAMBRIDGE, Mass. — V neki tukajšnji apartment hiši so zgoreli trije otroci — dva bratca in njuna sestrica.

NAJNOVEJŠE VESTI

CLEVELAND. — Za danes je določenih dvoje sej med štrajkujočimi delavci mesne industrije in industrijo. Pričakovati je, da bo dosežen kak sporazum, s katerim bo odvrnjena nevarnost še večjega pomanjkanja mesa.

NEW YORK. — Mr. Eisenhower bo govoril nocoj ob sedmih preko radia in televizije. V svojem govoru bo orisal svoj politični program.

DUNAJ. — V kraju Horni Benešov je bilo devet oseb obsojenih v ječo. Bili so obdolženi, da so vohunili za Ameriko.

SIAMSKI DVOČKI V DAYTONU, O. — Mr. in Mrs. Wesley Galyon v Daytonu, O. sta se rodila sinova — dvojčka, ki sta, kot kaže slika, na trebuhu zraščena. Zdravniki upajo, da ju bodo, ko malo zrasteta, z operacijo lahko ločili, ker imata obadva vse popolnoma zdrave organe.

Vremenski prerok pravi:

Danes kakor tudi ponoči deloma oblačno in hladneje.

Važni dnevi svetovne zgodovine

Dne 4. junija 1929 je angleški kralj George poveril Ramsayju MacDonaldu sestavo novega kabineta.

AMERIŠKA DOMOVINA
AMERICAN HOME
6117 St. Clair Ave. HEnderson 1-0628 Cleveland 3, Ohio

Published daily except Saturdays, Sundays and Holidays

General Manager and Editor: Mary Debevec

NAROČNINA

Za Zed. države $10.00 na leto; za pol leta $6.00; za četrt leta $4.00.

Za Kanado in sploh za dežele izven Zed. držav $12.00 na leto. Za pol leta $7.00, za 3 mesece $4.00.

SUBSCRIPTION RATES

United States $10.00 per year; $6.00 for 6 months; $4.00 for 3 months.

Canada and all other countries outside United States $12.00 per year; $7 for 6 months; $4 for 3 months.

Entered as second class matter January 6th 1908 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the act of March 3rd 1879.

83 No. 109 Wed., June 4, 1952

Pod pokroviteljstvom "Ameriške Domovine . . ."

Ligina prireditev v nedeljo 15. junija v SND na St. Clairju v Clevelandu bo pod pokroviteljstvom "Ameriške Domovine." Igralci "Slovenskega odra" bodo igrali slovensko narodno igro "Rokovnjači." Nastopi fantovski in mešani pevski zbor. Govori dr. Miha Krek.

Za nedeljo dne 15. junija pripravlja Liga katoliških slovenskih Amerikancev in sicer njena podružnica v Clevelandu prireditev večjega obsega in splošnega slovenskega in katoliškega značaja. To vrsto Liginih prireditev v Clevelandu že poznamo. V zadnjih dveh letih so bili to najmočnejši zbori naših zavednih Slovencev v ameriški slovenski metropoli. Ti dnevi so bili prazniki našega verskega prepričanja, Tak naš praznik naj bo tudi nedelja 15. junija.

Za nedeljo, ki bo obenem žegnanje največje slovenske fare v Ameriki (sv. Vid), pripravljajo igralci "Slovenskega odra" slovensko narodno igro ROKOVNJAČI. Rokovnjače poznamo kot nadlogo slovenskega naroda za časa okupacije Slovenije po Francozih v prvi polovici prejšnjega stoletja. Sicer so mirni prebivalci Slovenije trpeli od rokovnjačev že pred to okupacijo, toda nedeljska igra je iz dobe, ko je bila v začetku prejšnjga stoletja Slovenija (vsaj dobršen del dežele) zasedena po Francozih. Takratne (deloma zgodovinske) rokovnjače nam bo pokazal "Slovenski oder" na odru. Igra je sestavljena iz sedmih slik. Na odru nastopi v nekaterih slikah do 30. ljudi. Prava ljudska igra. Prepričani smo, da ji bodo igralci "Slovenskega odra" kos, kot so dosedaj bili pri vseh svojih nastopih. Družina teh naših igralcev se je razširila: tako na pr. bo rokovnjaškega poglavarja Nandeta igral Dovjak, okrajnega glavarja Burgerja pa Joe Nemanič.

Uvodna točka prireditve bo nastop fantovskega in mešanega pevskega zbora, ki ga vodi naš mladi glasbenik Metod Milač. Zbora sta se postavila že na materinski proslavi. V veliki dvorani in na velikem odru bosta toliko bolj prišla do veljave.

Cela prireditev je postavljena pod sponzorstvo Ameriške Domovine in v počastitev spomina toli zaslužnega Slovenca v Ameriki Jaka Debevca. Že z Jakom Debevcem je bilo dogovorjeno, da bodo "Rokovnjači" igrani pod pokroviteljstvom "Ameriške Domovine." Bil je nenavadno vesel Ligine ponudbe in prošnje, da bi AD prevzela sponzorstvo. "Nič boljšega za naše ljudi kot ta ljudska igra. Boste videli, ljudi se bo kar trlo. Seveda mene bo to stalo spet nov gvant, ali slišiš, Micka, pa en govor," je šaljivo pripomnil. Med tem se je veliki prijatelj Lige preselil v večnost, clevelandski Ligin odbor je pa prireditev posvetil tudi njegovemu spominu. Debevčev dobri prijatelj, predsednik SND in član vrhovnega odbora Lige dr. Miha Krek bo govoril o sponzorstvu in posvetitvi prireditve.

Prireditve se bosta udeležila prevzvišeni škof dr. Gr. Rožman, in predsednik glavnega odbora Lige Monsignor J. Oman. Povabljen je tudi governer Frank Lausche, ki je že lani pohvalil igralce "Slovenskega odra."

"Ameriška Domovina" bo prihodnji teden (četrtek) dala na razpolago celo stran za literarno in zgodovinsko ozadje "Rokovnjačev." To po 6. številka clevelandskega gledališkega lista "Slovenski oder." "Rokovnjaški" del sta prispevala Karel Mavser in Janez Sever.

J. G.

Naša narodna dolžnost

Slovenski časopis ima v tujini daleko večje in številnejše naloge in dolžnosti kot oni v domovini. V stari domovini imajo celo vrsto časopisov, katerih vsak ima svojo posebno nalogo, v tujini moramo biti skromnejši, kar zadeva število časopisov, ker so naša sredstva zelo omejena.

Iz tega razloga je slovenski dnevni tisk v Ameriki dolžan izpolnjevati vrzel. Prinašati mora poleg novic, političnih in drugačnih, svetovnih in domačih tudi poročila o življenju, delu in nehanju našega naroda doma. Te vesti, pa tudi obširnejša poročila te vrste zanimajo vsakega izmed nas, ki se ni še popolnoma odtujil rodni domovini. Ta poročila, ki jih v ameriškem angleškem časopisju ne dobimo, opravičujejo v posebni meri obstoj našega posebnega narodnega časopisja.

Slovenski časopis je podpiral že doma poleg političnega dela v veliki, često celo v večji meri tudi kulturno in prosvetno delovanje. Tu izven rodne domovine, kjer ni slovenskih šol, kjer ni posebnih prosvetnih društev, ki bi to nalogo vršila, je dolžnost slovenskega časopisja, da jo prevzame na svoje rame, da jo vključi v svoj delokrog.

Nekateri slovenski časopisi med nami se te naloge zavedajo bolj, drugi manj. Uredništvo "Ameriške Domovine" ve, da je to njegova dolžnost ne samo do naročnikov in bralcev, ampak v prvi vrsti do naroda, iz katerega smo izšli.

Z zanimanjem in ljubeznijo smo spremljali kulturno delo med nami. Pohvalili ali grajali smo ga po svojem najboljšem spoznanju. Svetovali smo in bomo še, ter storili vse, kar je v naši moči, da bo kulturno delo med nami postalo še živahnejše in da bo doseglo tudi raven, ki bo vredna našega naroda.

BESEDA IZ NARODA

Slovenci na 35. Mednarodnem evharističnem kongresu v Barceloni

Barcelona, Španija. — Dne 27. maja se je začel 35. Mednarodni evharistični kongres. Osrednja ideja tega kongresa je Evharistija in mir. V različnih dneh se obravnavajo v glavnem tele teme: Evharistija in mir v dušah, Evharistija in mir v družini, Evharistija in mir v družbi, Evharistija in mir med narodi, Evharistija in mir in edinstvo v Kristusovi Cerkvi; poleg tega je najavljenih še mnogo drugih verskih, znanstvenih, umetnosnih prireditev.

Barcelona se je za to priliko tako duhovno kot na zunaj lepo pripravila. Vse mesto je okrašeno z zastavami, evharističnimi simboli in razkošno razsvetljavo. Med zastavami vseh mogočih barv plapolajo tudi slovenske trobojnice.

Tega kongresa se je udeležilo 56 narodnosti. Tudi Slovenci smo lepo zastopani, čeprav ne v takem številu, kakor bi lahko bili, če bi bila naša domovina svobodna. Vseh skupaj nas je kakih 30 in upamo, da jih v teh dneh še nekaj pride. Prišla je že skupina iz Rima, iz Koroške, eden iz Nemčije, eden iz Argentine, ostali pa iz raznih delov Španije. Udeleženci so si prvi dan ogledovali zanimivosti tega lepega sredozemskega mesta in 27. maja so se pridružili množicam, ki so navdušeno pozdravljali papeškega namestnika kardinala Tedeschinija ob prihodu v Barcelono.

chinija ob prihodu v Barcelono.

Danes, t. j. 28. maja, smo imeli Slovenci svoje zborovanje, na katerem je najprej spregovoril preč. g. Jože Flis, ki je vzpodbujal, naj bi prosili za mir med socialnimi razredi in narodi, posebno pa za naš slovenski narod, ki prenaša breme preganjanja, Sledili so pozdravi udeležencev iz različnih krajev, evharistične pesmi, recitacija "Povzdigovanje" iz "Črne maše za pobite Slovence" Jeremije Kalina. Dr. Anton Iskra je imel predavanje z naslovom "Evharistija in Slovenci," na katerem je prav lepo prikazal, kako je vsa slovenska zgodovina povezana s češčenjem Presv. Rešnjega Telesa, kako je narod kot celota, po župnijah in katoliških organizacijah črpal moč pred Tabernakljem. Dr. Matija Šaruga je ob koncu povedal, kako je evharistična pobožnost globoko ukoreninjena med našim narodom, ker je versko življenje v domovini bolj močno kakor kdajkoli. Čeprav je padel okvir organizacij, je pa ostala globina sama.

Spomnili smo se vseh Slovencev po svetu in vam vsem s tega našega zborovanja pošiljamo prav lepe pozdrave.

Leopold Seme.

Vse-begunska poroka v Bridgeportu, Conn.

Bridgeport, Conn. — Dne 10. maja 1952 ob devetih dopoldne sta se v tukajšnji cerkvi sv. Križa poročila Kokošin Jožef, doma iz Kobarida, Jugoslavija, ki je prišel v Ameriko 10. novembra 1951, in Terezija Gissauf, doma iz Podgrada, Zg. Radgona, Jugoslavija, ki je v Ameriki od 22. decembra 1951.

Zanimivo je, da je bila to prva poroka slovenskih beguncev v tej cerkvi. Poročil ju je slovenski begunec, prevzv. škof dr. Rožman. Pri poroki je asistiral prevzvišenemu zopet slov. begunec Rev. dr. Tomc, S. D. B. Tudi ministranti in cerkovnik ter priče poročenih so bili begunci.

Farno cerkev, v kateri se je izvršila omenjena poroka, upravljata dva duhovnka, tudi slovenska begunca.

Ta poroka, pri kateri so bili udeleženi sami slovenski novonaseljenci, bo za to okolico ostala verjetno redek slučaj.

Mladima poročencema mnogo sreče in božjega blagoslova!

Lepe pozdrave vsem čitateljem tega lista. A. L.

Dr. "Soča" št. 26 SDZ vabi na piknik

Cleveland, O. — Društvo Soča št. 26 SDZ na zahodni strani mesta priredi v nedeljo 8. junija svoj prvi piknik v tem poletju na prostorih Doma zapadnih Slovencev na 6818 Denison Ave.

Če hočemo, da bo piknik uspel moramo poskrbeti, da se ga bo udeležilo vse članstvo društva, pa tudi članstvo drugih društev Slovenske dobrodelne zveze. — Vabljeni so pa seveda tudi vsi drugi slovenski rojaki iz Clevelanda in okolice. Postrežba bo v vseh ozirih izvrstna, za to je poskrbljeno. Za ples bo igral Stanley Mauser orkester. Ker so prostori dobro urejeni, se bo piknik vršil tudi v slučaju slabega vremena.

Na svidenje!

Z bratskimi pozdravi

Joseph Miklus, tajnik.

Urhov Matija:

V starih časih

Nekaj dni pred svojo smrtjo me je vprašal pokojni mons. Ponikvar:

"Ali veste, kaj je to potrkač?"

"Oh, kaj ne bi vedel, kolikokrat sem potrkoval, nikdar pa ne potrkaval," sem mu smeje odgovoril.

Naša vas ima namreč še skupni pašnik, ki se imenuje "gmajna." Vsako leto so vaščani na "soseski," pri skupnem sestanku vseh udeležencev, sprejeli v službo, ali kot so rekli "vkordali" črednika za eno leto, ki je pasel potem vaško čredo. Navadno je imel črednik še enega pomagača, ki so mu ga dajale po vrsti hiše. Ta je moral biti ali kak odrastel človek, ali vsaj tak fant, ki je bil že izven šole. Ta črednikov pomočnik se je imenoval poganjič, ali poganjač. Kadar so pa muhe nagajale živini in je črednik pasel v bolj oddaljenih krajih, je morala dajati soseska pa dnevno še enega pomočnika, ki pa je bil lahko kak fante, ki je še hodil v šolo, temu so pa rekli potrkač, ki je potrkoval, to se pravi letal za živino in jo zganjal skupaj, dočim sta črednik in poganjač bolj počivala.

Tudi mene je doletela včasi ta velika čast, da sem bil za potrkača. Z velikim spoštovanjem sem gledal na starega črednika, ki je nosil zavito trompeto in se obnašal kot kak general. To je bilo za potrkača pač neko najvišje odlikovanje, če mu je črednik, ko je bil dobre volje, pustil, da je smel kaj zatrobiti na njegovo trompeto.

Bilo je vročega popoldne, ko sem potrkoval v Gači pod Lačnikom. Črednik in poganjač sta lepo sedela v senci tepke, mene sta pa gonila zavračat krave, če so se preveč oddaljile od čredarske skupnosti. Sonce se je polagoma skrilo za Javornik in prišel je čas, da odženemo čredo proti domu. Slovesno je "zaplozal" naš črednik v znamenje, da je treba segnati čredo skupaj in odriniti proti domu. Ko pa je bila že vsa kravja armada skupaj, je črednik opazil pri pregledu, da manjka Urbanova sivka.

"Ti prekleta čajfa ti, kam pa te je vrag nesel, saj sem te ravnokar videl, ko si se pasla tu v bližini," se je hudoval naš general. "Pojdi brž po grmovju pogledat, kje tiči," mi je ukazal pastirski komandant. Letal sem sem in tja ter vpil na vse grlo: "Sivkaaa, siiivkaaaa!" Toda sivke ni bilo nikjer. Ves poten prihitim nazaj k čredniku in pokorno javim, da ni nikjer sivke.

"Hudič kravji, kam je neki zginil," je pričel črednik moliti svoje kozje molitvice. "Gotovo so jo zacoprale coprnice, da nam je kar na lepem zginila. Pojdi pogledat še v to grmovje v bližino."

Ko pogledam v bližnje grmovje, je res tam stala mirno izgubljena sivka in prežvekovala kot da bi jo ves svet nič ne brigal.

"Jo že imam," sem vesel zavpil kot oni grški učenjak, ki je iznašel neko novo matematično pravilo — in ves srečen poskočil od veselja in zavpil: "Heureka — našel sem!"

Kravjo in telečjo procesijo smo nato lepo uredili in jo gnali proti domu, za njo pa smo štorkljali vsi trije pastirji.

"Pozni bomo danes," je pričel naš komandant razgovor, "babe se bodo kregale nad nami, ker bo že temno za molžo. Ta coprnica nam jo je zagodla."

"Kaj morejo copernice skriti kravo?" sem spoštljivo izpraševal.

"Ti si še zelen, da tega ne veš, saj se znajo celo same spremeniti in skriti, pa ne bi znale skriti krave. Zadnjič sem šel pozno od večerje domov, pa je tam v zelniku na Hrastenih njivah nekaj šumelo. Mislil sem, da je morda kaka srna ali zajec tam, pa stopim na njivo in v temi zagledam copernico, ki je v temi nabirala in kradla fižol. Neznansko se me je ustrašila. Mislila je, da ne bo nikogar, da bi jo opazil, pa se ni spremenila in ne skrila."

"Kako pa veste, da je bila to copernica?" sem nadalje spraševal ves radoveden.

"Kdo bi pa mogel ponoči obirati fižol v temi, to more le copernica. Zato mi je pa tudi zagrozila, naj molčim, ker sicer naj le gledam, kaj bo iz tega nastalo . . ."

"Katera pa je bila?" zopet radovedno vlečem iz njega.

"Veš, da ne smem povedati, ker potem še mene zacopra."

"Kako pa vas more zacoprati?" tiščim nadalje v njega.

"Pa kako lahko," je nadaljeval črednik. "Tam na Lipsenju je bil star mož, ki se je nasekal žganja v gostilni pri Vragu, pa je vesel šel domov. Na poti je pa srečal staro babo in jo je pričel zmerjati s coprnico. Ta mu je pa zažugala, da jo bo še pomnil. Ko pa je dedec prišel do doma, se je ustrašil svoje žene. Da je ne bi zbudil, se je pred hišo sezul, se potihem po prstih priplazil v hišo. Kar naenkrat pa ni nič več vedel, kje je. Iskal je posteljo, pa je ni mogel najti, tipal je, kje so vrata, pa jih spet ni mogel najti, tako se je zgubil sredi svoje hiše. Zdaj se je spomnil na copernico, ki jo je srečal po poti, pa je pričel na ves glas vpiti na pomaganje. Zdaj je stara hitro skočila iz postelje, prižgala luč in zagledala svojega moža sredi sobe stati, ko je v eni roki držal hlače, v drugi pa svoje čevlje in se tresel kot šiba na vodi od strahu."

"Ti pijanec, ti grdi," se je žena razsrdila in prijela za metlo. Mož pa je ponižen prosil svojo ljubo ženko:

"Urša, nikar, Urša, nikar, copernica me je zagovorila."

"Ti bom že dala, štrama neumna," se je jezila prijazna Urška, "Vragov šnops te je zacopral, da še postelje nisi mogel najti!"

"Ja, ja, pa ga je res zacoprala," je posegel v razgovor Kocavzov Matevž, ki je bil ta dan za poganjiča. "Lansko leto je nekoč bila zacoprana naša krava, da je več dni dajala krvavo mleko."

"Ha, kaj je meni lani naredila!" je nadaljeval črednik. "Gori vrh Stražišča sem stal, pa gledal na krave okrog, ki so se mirno pasle. V rokah sem držal veliko gorjačo. Kar naenkrat je stal pred menoj velik zajec. Kakor zacoprana sva nekaj časa gledala eden drugega. Zajec se je vsedel na zadnji del in mi gledal v oči. Ko se malo zavem, mi pride na misel, da bo ta za nekaj dni pečenke. Toda mesta, da bi kavsnil zajca z gorjačo, ki sem jo imel v rokah, gledam okrog, kje bi bil kak velik kamen, da bi ga zalučal v njega. Res je poleg mene ležal primeren kamen, sklonim se, ga poberem in zalučam z vso silo v zajca. Ta se je pa zasukal, brcnil z nogami, mi pokazal figo in že ga ni bilo več. Tako mi je copernica naredila."

Evharistični kongres v Štandrežu. — V okviru proslav dvestoletnice goriške nadškofije smo Slovenci kot prvi priredili svoj evharistični kongres v Štandrežu, ki je edina čisto slovenska dekanija v Italiji. Pripravili smo se na to proslavo s stanovskimi in farnimi prireditvami in pobožnostmi. Fantovski in dekliški dan sta zelo lepo uspela. V zadnjem tednu pred kongresom pa so se tudi goriški slovenski izobraženci lepo pripravili nanj s predavanji o sodobnih problemih, ki so jih dva večera imeli odlični predavatelji. V nedeljo 18. maja je bila zjutraj pontifikalna maša v štandreški cerkvi; peli so združeni cerkveni zbori. Glavna slovesnost pa je bila popoldne. Že v zgodnjih popoldanskih urah so se začele zbirati množice od vseh strani. Točno ob 15.30 je dospel g. nadškof in kmalu se je začela viti po ulicah predmestja lepo urejena procesija. Razvrstili so se v šesterostopih, najprej prvoobhajanci in šolska mladina, nato razne organizacije, pevski zbori in godba, za baldahinom pa se je prav tako v šesterostopih razvrstila vsa nepregledna množica ljudstva. Procesija je bila dolga nad 1 km. Ko se je vrnila pred cerkev, kjer je bil postavljen oltar, je nadškof spregovoril najprej nekaj pozdravnih besed v slovenščini, nato pa je prosil, da sme nadaljevati v italijanščini. Za njim je govoril še msgr. dr. Močnik. — Zvečer pa je bila na prostem predstava "Pasijona," ki ga je sestavil štandreški rojak p. Romuald, kateri je prisostvovalo kakih tri tisoč gledalcev. Ta Pasijon so prvič igrali v Škofji Loki l. 1721. Pri sedanji predstavi je sodelovalo dvanajst pevskih zborov s 234 pevci ter šest organistov s prav tolikimi harmoniji. Udeleženci so odnesli s kongresa in predstave neizbrisne vtise.

Protesti proti družinskemu davku. — S potekom roka za prijavljanje družinskih dohodkov v svrho obdavčenja, se množijo pritožbe proti odmeri tega, zaradi njegove nesmiselne ureditve. Tako je tovanški odbor naslovil na oblasti in na tisk pismo, v katerem navaja, da bodo morali po novih odredbah nositi breme teh davkov predvsem delavci, ki bodo morali plačati 150 odstotkov več, kakor prejšnje leto. Tisti pa, ki imajo dohodke od kapitala, bodo imeli ta davek za 70 do 80 odstotkov nižji kot prej.

Človečanske pravice na Goriškem. — Preteklo nedeljo je na tržaškem italijanskem radiju povedal v volilnem govoru dr. Besednjak, kako se godi Slovencem v Italiji in koliko odgovornost nosijo demokrščanski oblastniki za neštete krivice. Na seji upravnega odbora goriške občine je prof. Digianantonio protestiral proti tem trditvam in pozval župana ter navzoče odbornike, naj izjavijo, da so dr. Besednjakove trditve lažnive. Predlagal je tudi, naj bi pozvali slovenske občinske odbornike, naj izjavijo, če se strinjajo z dr. Besednjakovimi izjavami. Že samo dejstvo, da v upravi goriške občine ni niti enega slovenskega odbornika, postavlja na laž trditve župana in ostalih navzočih, o enakopravnosti Slovencev v Italiji. Saj naši časopisi dan na dan objavljajo krivice, ki se godijo Slovencem, ne samo na Goriškem, ampak tudi v slovenski Benečiji, kjer ni niti ene slovenske šole in niti enega slovenskega otroškega vrtca, da omenimo samo to vprašanje.

Kriza v podgorski predilnici. — Delavstvo v podgorski predilnici je imelo ta teden več protestnih zborovanj in v pondeljek je odšla njihova delegacija k županu dr. Bernardisu z zahtevo, naj bi posredoval pri vodstvu predilnice in preprečil njegovo namero, da se popolnoma zapre obrat. Župan je obljubil svojo pomoč in dejal, da je že podvzel potrebne korake. Vendar pa doslej še ni videti praktičnega učinka. Posebna delegacija je odšla tudi k glavnemu ravnateljstvu v Milan, kjer so jim obljubili, da bodo šteli delavstvu začasen odpust za letni dopust in se bodo pobrigali pri vladi za potrebna naročila, da bi lahko nadaljevali z delom. Tudi na sedežu trgovske zbornice so imeli v torek sejo, na kateri so proučevali težak položaj goriške tekstilne, kovinarske in druge industrije in naraščanje gospodarske krize ter brezposelnosti, ki je z njo v tesni zvezi. V predilnici v Podgori se godijo tudi velike krivice v ravnanju z delavkami, ko nekatere preobremenjujejo z delom, medtem ko druge odpuščajo. Šikanirajo jih pri delu, da morajo hiteti preko moči, pri čemer ne trpi samo njihovo zdravje, ampak tudi izdelava blaga. Nič čudnega potem, če je ravnateljstvo v zadnjem času prejelo iz raznih inozemskih krajev zavrnjenih več pošiljk blaga, ker je bilo slabo izdelano. Posledice pa

(Dalje na 3. strani.)

Dr. Josip Gruden

Zgodovina slovenskega naroda

Ko je Ulrik I. iz rodu Epenštajncev zasedel akvilejsko patriarhovsko stolico, je avguštinsko naselbino izpremenil v benediktinsko opatijo. — Rozač je imel mnogo posestev na slovenski zemlji, zlasti po Goriškem in na Krasu okoli Sežane, Komna, sv. Križa, Solkana in Tolmina.

Okoli l. 1110. je goriška poset koroških vojvodov prešla na neko drugo plemiško rodbino, ki je imela svoj dom v Pustriški dolini in Lurnskem okrožju na zapadnem Koroškem. Imenujejo jih zato navadno Pustriške ali Lurnske grofe. Bil je starodaven koroški plemiški rod. Pokrajine, nad katerim so gospodovali, so bile nekdaj vse slovenske. Vendar je bila grofovska rodbina popolnoma nemška in je tudi ohranila svoj nemški značaj, ko je prišla v posest goriške slovenske zemlje. Tudi doli na solnčnem jugu so bile rodovitnejše pokrajine, kakor pa v mrzli Putriški dolini. Semkaj so prestavili Putriški grofi svoj sedež in se odslej nazivali "Grofi Goriški". Ta dežela je postala zibel njihove slave in oblasti.

Prvi grof nove goriške dinastije je bil Majnard (1124 — 1139). Pripravil je svojim potomcem pot do veljave in moči s tem, da je postal zavetnik mogočne akvilejske cerkve.

V tedanjih časih, ko je odločaa le surova sila močnejšega, so morali vsi neoboroženi ljudje, ki se niso mogli sami braniti ali si z mečem poiskati pravice, imeti varuha ali zavetnika, ki se je zanje potegoval, kedar je bilo treba. Razen vdov in sirot so imele take zavetnike vse cerkve in samostani. Bili so to navadno bližnji plemiči, ki so jih morali varovati ropa, nasilnosti in se tudi pred vojvodom ali cesarjem potegniti za njihove pravice. Za tako varuštvo so bili zavetniki dobro plačani. Dobivali so del dohodkov od sodnije, od letnih pridelkov, pa tudi posestva v fevd ali užitek. Še večje pravice so si znali taki zavetniki cerkva sami pridobivati, ker so si prilaščevali cerkveno premoženje, nasilno ravnali z duhovniki in cerkvenimi podložniki in tako postali mesto varuhov njihovi zatiralci.

Zavetništvo akvilejske cerkve je bilo za goriške grofe tem pomenljivejše, ker so stopili v tesno zvezo s starodavno patriarhijo, ki je s svojim ugledom tudi njih visoko dvignila. Pa tudi plača za varuštvo ni bila skromna. To vidimo že iz pogodbe leta 1202., ki je bila sklenjena med pariarhom Peregrinom II. in goriškimi grofi. Patriarh se je odrekel svojemu delu v goriški grofiji in jo popolnoma prepustil v last svojemu zavetniku. Goriški grofi so bili sedaj neomejeni gospodje ozemlja med Sočo, Vipavščico in Alpami.

Kmalu pa se je ta prijateljska zveza izprevrgla v hudo nasprotstvo, ker so si grofi prilaščevali nad akvilejsko cerkvijo vedno več pravic, izkoriščali in izžemali njene podložnike. Opetovano so bile med patriarhom in grofi praske in hudi boji. Z duhovnimi in svetnimi kaznimi je morala cerkev braniti svoje pravice proti svojim zavetnikom.

Zgodovinski viri 12. in 13. stoletja nam opisujejo goriške grofe kot bojevite, malo izobražene može, ki so živeli za boj, lov in druge viteške zabave. Znali so govoriti le svojo tirolsko nemško narečje in so se morali v občevanju z Italijani ali Slovenci posluževati tolmačev.

O marsikomu izmed njih se pripovedujejo hude razvade in napake.

Označujeta jih nasilnost in nezmernost, ki sta bili tedaj med plemstvom zelo razširjeni. Vso njihovo starejšo zgodovino prepletajo malenkostni boji s furlanskimi plemiči ali patriarhi. Posrečilo se jim je v teh časih utrditi in razširiti svojo posest na Goriškem in zastaviti svoj vpliv v Furlaniji.

Nova doba se pričenja v goriški zgodovini z Majnardom III. (1220-1258) in njegovimi nasledniki, ko je segala oblast in moč goriških grofov daleč preko goriške zemlje in se jim je posrečilo pridobiti celo vojvodsko in kraljevo krono.

Majnard III. je podedoval po svoji stari materi, ki je bila iz rodu meranskih vojvodov, mnogo posestev na Tirolskem, dalje Slovensko marko in grofijo istrsko. Štiri leta pozneje, po smrti njegovega zeta, tirolskega grofa Alberta, mu je pripadla skoraj vsa Tirolska. Tako se jim je z ženitvijo in dediščino množila posest. Ni čuda, če so bili goriški-tirolski grofi tedaj že zelo veljavni gospodje in so jim še celo nemški cesarji poverjali važne službe. Majnard III. je bil okoli leta 1250. deželni glavar štajerski.

Veliko ulogo je imel v zgodovini goriških grofov denar. To se je pokazalo posebno pri Majnardu IV. (1258—1295). Mogočno je vladal na Goriškem in Tirolskem, neprestano krotil nasilne, roparske viteze, pa tudi modro gospodaril s svojim premoženjem in si pridobil veliko gotovine. eDnar pa je imel tedaj, ko je bil še zelo redek, veliko večjo vrednost kakor dandanes. In bogati knezi niso bili nič manj zaželjeni zavezniki, kakor tisti, ki so imeli mnogo zemlje in vojakov. — Majnardu je prinesla zlasti njegova zveza z Rudolfom Habsburškim mnogo dobička. On je bil tisti, ki je leta 1273. Rudolfa na državnem zboru v Nirenbergu predlagal za cesarja in mu pomagal z denarjem. Zanj je leta 1276. zasedel Koroško in Kranjsko in v odločilni bitki na Moravskem polju je vodil viteštvo slovenskih dežel. Rudolf se mu je izkazal hvaležnega s tem, da mu je podelil vojvodstvo koroško in ga postavil za svojega upravitelja na Kranjskem in v Slovenski marki. Šele tedaj, ko bi izumrli grofi, naj bi jim sledili na Koroškem Habsburžani.

Prijateljska zveza med goriškimi grofi in Habsburžani se je še posebno utrdila, ko je Rudolfov sin Albreht II. vzel Majnardovo hčer Elizabeto za ženo. S tem je postala Elizabeta mati vse habsburške rodovine.

Majnard je bil po starodavnem obredu umeščan za koroškega vojvoda. Ta znameniti dan je bil 1. septembra leta 1286. Dva pisatelja nam na drobno opisujeta slavnost. Vse se je vršilo natančno tako, kakor pred pol tisočletja. Slovenska je bila vojvodova prisega, slovenski kmet ga je umeščal, slovenske pesmi so se razlegale. Pa vendar je postalo to umeščenje že gola forma, brez jedra in pomena.

Kaj naj rečemo, ako je smel vojvoda slovenskega vprašanja kratko zavrniti: "Ich enwaiss, was du meinst, ich verstann dine Sprach nit". (Ne vem, kaj hočeš, ne razumem tvojega jezika). Knez se ni več zavedal, da je vojvoda slovenske dežele. Ta je takrat že izgubljevala svoj izključno slovenski značaj. Plemstvo, meščanstvo in deloma tudi kmečko ljudstvo po severnih krajih je bilo že nemško. Slovenski obred je bil le še spominek na slovensko preteklost koroške vojvodine.

(Dalje prihodnjič)

Iz Primorskega

(Nadaljevanje z 2. strani)

mora nositi delavstvo, ki ga odpuščajo. Seveda odpuščajo predvsem Slovence. V Tržiču delavci ladjedelnic še vedno izmenoma stavkajo in prirejajo zborovanja. V pondeljek se je stavki pridružilo še 1200 uradnikov.

Obmejni blok pri Stupici je spet odprt za dvolastnike. Ni pa še dovoljen prehod potnikom s potnimi listi. Kmetje to in onstran meje so že težko čakali, da bo odprt, da bodo mogli spet obdelovati svoja polja.

Krmin. — Občinski svet je prejšnji teden začel razpravljati o proračunu za leto 1952. Iz poročila je razvidno, da je primanjkljaj za l. 1950 znašal 12 milijonov, za naslednje leto pa 10 milijonov. Uprava je zaprosila za državno pomoč za kritje tega primanjkljaja. A namesto naprošene vsote je prejela samo 2,160,000 lir. Tako ima občina 20 milijonov primanjkljaja, kateremu je treba dodati še pet milijonov za tekoče proračunsko leto. Letošnji primanjkljaj je manjši, ker so bili zvišani davki do najvišje dovoljene meje. Jasno je, da takega bankrotnega gospodarstva občinska uprava nikdar ne bo mogla rešiti z lastnimi sredstvi in jo bo morala država rešiti iz zagate, ker je nemogoče, da bi vse te milijone iztisnili iz domačih davkoplačevalcev, saj so ti v vedno težjem položaju, ker je Krmin odrezan od slovenskih Brd, od katerih je vlekel lepe dobičke kot trgovski posrednik.

Odprto pismo De Gasperiju. — Glasilo beneških Slovencev "Matajur" je objavilo odprto pismo italijanskemu ministrskemu predsedniku, v katerem navaja krivično postopanje Italije in njenih predstavnikov z beneškimi Slovenci. Na koncu navaja nekatere zahteve, ki predstavljalo minimum tega, kar bo slovenska manjšina morala doseči. V vseh središčih beneške Slovenije bi poleg italjanskih šol morale biti tudi slovenske, začenši s otroškimi vrtci. Potrebne so tudi strokovne šole, da se mladina izuči rokodelstva, da si bo pozneje lažje našla delo izven domače občine. Potrebna so izboljševalna in izsuševalna dela, gradnja cest in poprava pokopališč, ter dostojnih šolskih poslopij. Predvsem pa zahtevajo avtonomijo s posebnim statutom, ki je že bila določena, a odložena v nedogled, ker le tako bo ljudstvo lahko vedelo, kako se uporablja njegov denar in da bo ta res uporabljen za **javna** dela, ki bodo predvsem njemu v korist.

—o—

— V skoro vsakem okrožju na Japonskem dobivajo manganovo rudo.

Janez Kočevar:

Povratek Mr. Cepca

(Nadaljevanje)

Tekli so dnevi, z njimi delo, zaslužek in skrbi. Ne živi v tej blagoslovljeni deželi brez skrbi nihče, najmanj pa tisti, ki se je s svojo družino pravkar priselil. Ničesar ni prinesel s seboj, razen nekaj kovčkov starega perila in slovenskih knjig, žalostnih spominov in vere v življenje in novi dom, ki si ga bo postavil v novi domovini, daleč proč od vsega, kar je spoštoval in ljubil kot največjo svetinjo. Le žena in otroci so vez s preteklostjo in pot v bodočnost. Toda bodočnost je temna in mračna in pot tako kratka. Kam pojdemo?

* * *

Potekel je mesec dni in dobil sem dopisnico: "Resnica je zmagala! Vrnem se in ti jo dokažem. Mr. Cepec"

Pomilovalno sem se nasmehnil. Dobro so ga ustrojili v Ljubljani, nič drugače, kot sem pričakoval. Spoznal pa sem tudi, da so se moji upi podrli. Če ga Ljubljana ni izmodrila in spravila k pravi pameti, potem ga tudi jaz ne bom. Pa naj še v bodoče tava v temi, dokler se ne zaleti, sem se preprosto odločil. Jaz nisem kriv in roke si lahko umijem, ker storil sem vse, kar je bilo v moji moči.

In res se je vrnil. Obraz mu je bil zmagoslaven; tako samozavesten je postal, da je kljub svojim letom trdneje stopal in se še bolj pokoncu držal.

"Veš, zdaj ne utegnem. Moram urediti še toliko stvari, toda v nedeljo popoldne pa le pridi. Vse sem si zapisal in videl boš! Jaz sem ves čas samo to premišljal, kaj vraga ste lezli v svet, ko bo pa tam čez nekaj let druga Amerika. . . Napravi prošnjo in pojdi domov. Mati je siva kot sneg, noč in dan joče za teboj. . . "

"Pridem", sem tiho odgovoril in solznih oči odšel.

Čutil sem, da ga ob odhodu nisem tako zavidal kot zdaj, ko se je bil vrnil. On je videl mojo domovino, njegove oči so zrle njeno lepoto. Videl je mojo osivelo mater, videl naša polja in planine, reke in jezera, senčne doline in mrke gradove, zelene griče in bele cerkvice na njih. Videl je njo, ki me je odgojila in mi vsadila v srce svojo večno ljubezen; videl je triglavske vrhove, trdne kot zemlja, zrak rodne domovine je dihal, njene vonjave je pil . . . Bil je spet doma.

Bog ve, če je ob pogledu na to čutil vsaj toliko, kot čutim tu v tujini jaz? Bog ve, če je videl vse one lepote, ki jih jaz v tujini nosim v srcu, da se mi v sanjah prikazujejo slednjo noč in je potem drugi dan srce žalostno in misel otožna? Kdo ve?

* * *

Potlej sem ga v nedeljo zares obiskal. Prvo sem vprašal po materi. Kako je doma? Kakšna je? Povedal mi je, da sam ni utegnil k njej, pač pa ji je bil pisal, naj a pred odhodom počaka na kolodvoru. Da bo imel rdečo kravato in nagelj. In prišla je. Povprašala je po meni, pa mu stisnila v roke listič. Dal mi ga je. Tresočih rok sem odlepil nerodno zviti kos slabega papirja in bral:

"Bodi srečen v tujini in ne pozabi nesrečne domovine. . . "

Samo to, ljubeč pozdrav in nič drugega. Stisnil sem listič na srce kot svetinjo in bilo mi je čisto vseeno, kaj mi poreče, ali naj graja ali hvali. Najrajši bi se poslovil. Tudi sam je opazil moje ganotje. Stopil je k miznici, mi izročli sveženj papirjev in dejal:

"Tu je resnica. Preberi jo, potem pa mi vrni, ker bom dal natisniti. . ."

Vzel sem in odšel. In ko se je on zabaval in s prijatelji trkal na zdravje resnice, ki je spet zmagala in lastnega srečnega povratka v deželo gnilobe in smradu, sem jaz blodil po mestu. — Mehko so padale prve snežinke in pismo na prsih je grelo.

Jaz in ljubica sva hodila z roko v roki. Zavila sva z grajskih steza na Stari trg, tiha in polna neizmerne blaženosti šla mimo Rotovža in preko Tromostja. Nehote sem se ozrl na Prešerna in se hudomušno nasmehnil beli kučmi, ki mu jo je zima posadila na glavo in beli halji, s katero je usmiljeno odela golo muzo. Stopila sva še v frančiškansko cerkev. Množica je bila zamaknjena v pobožno molitev, s kora pa je slovesno odmevala adventna pesem: Vi oblaki ga rosite . . . Na Miloščičevi cesti sva se poslovila. Pri Akademskem domu sem hitro preletel glavne novice v Slovenskem domu, potem pa nekaj nadstropij, in bil sem doma. Mati je sedela pri peči in predla na svoj kolovrat, kot so naše prababice v nekdanjih časih, oče, že malo vinjen od sobotnega počitka, pa je sedel pri klavirju in igral, igral. Vedel sem, da igra že najmanj eno uro, zakaj improviziral je. Mati mi je pomagala sleči plašč, oče pa je še kar naprej igral in zamaknjeno strmel v oljnato sliko Jalovca, ki sem jo bil napravil poleti, ko sem bil v planinah. Nenadoma mi je rekel, ne da bi prekinil igranje: "Veš, da si na sliki Jalovca nezavedno upodobil kraljestvo Zlatoroga? Poglej one lise peska in snega pod vrhom! Mar ne razločiš Zlatorogove glave? In zdaj igram pravljico o Zlatorogu. . . " Spet so zazveneli glasovi starega klavirja, tiha pesem je vrela iz njega kot voda izpod snežin pod Jalovcem. . .

O, lepo je bilo pod Jalovcem, lepo povsod, kjer so se rodili spomini na domovino, daleč onkraj oceana.

"Bodi srečen v tujini in ne pozabi nesrečne domovine", je zapisala mati. Kdaj, kje in kako bi jo mogel pozabiti?

Ves večer sem presanjal v spominih in si sam preigral vse pesmi, v katerih je bil spomin na dom in domovino.

* * *

Prebral sem poročilo, Mr. Cepca in se zamislil. Mar je res napočil čas, ko je Bog nekatere udaril z večno slepoto? Za kakšne grehe? Ali pa jih je le dobil v svoje kremplje hudič, da bi slepim obljubil luč in jih zapeljal v večno temo? Nekaj ni na svetu prav, in bolj ko razmišljujem o tem, trdneje sem uverjen, da ima samo hudič vmes svoje kremplje. In obupal sem nad spreobrnjenjem Mr. Cepca. Sklenil sem, da ga pustim tam, kjer je. Cepec ostane pač cepec, saj tudi zamorca ne napraviš belega, pa če ga pereš sto let z najboljšim milom. Pobral sem torej njegov rokopis in mu ga zanesel domov.

Veselo me je sprejel.

"No, kaj praviš," je zmagoslavno vprašal.

"Kaj pravim? Gledal si, kar so ti kazali drugi, sam pa si videl figo!"

"Mar trdiš, da sem lagal, da nisem zapisal svete resnice?"

"Ne, prijatelj, večino tvojega poročila podpišem z obema rokama, vse je več ali manj res, kar si zapisal. Samo tole je: Nekdo je posnel smetano in odlil mleko, potem pa navlekel prijatelja, da ima tako kravo, ki daje samo smetano. Prijatelj ni verjel, on pa mu je pokazal kravo in polno golido smetane in — resnica je zmagala, cepec je verjel . . ."

"Spet te ne razumem . . ."

"Mogoče boš vsaj zdaj. Naj bo, še zadnjikrat ti razložim."

Srce se ti je razklalo od ginjenosti, ko ste obiskali otroški vrtec. Praviš, da se v tvojih mladih letih nihče ni brigal tako za vas. No, ne misli, da je to kaka pridobitev. Tudi jaz sem v gnilih predvojnih časih hodil v otroški vrtec in moja žena tudi, mogoče celo v lepšega, kot pa je bil tisti, ki ga opisuješ. To torej ni nobena pridobitev. Potem se čudiš načrtom za ogromni hotel in kako podirajo hiše na Ajdovščini. Norci. Klepečejo o čuvanju kulturnih spomenikov, pa v eni sapi podro Figovca. Pravijo da bo tam park. Mar bodo Ljubljančani v njem taborili, ko ni stanovanj? Si mar videl, da se v premnogih stanovanjih stiska po trikrat toliko ljudi, kot bi jih vanja spadalo, ker hoče vsaka ljudska budala ali cepec imeti svojo lastno pisarno. Si videl, da je samo v centru 300 stanovanj zasedenih po ljudskih uradih in pisarnih? Kaj pa si sploh sam videl. . ."

"Hudiča, kje pa sem še utegnil sam letati naokrog, ko si še itak nismo utegnili vsega ogledati. Preveč novega je bilo za nas po tridesetih letih."

(Dalje prihodnjič)

—o—

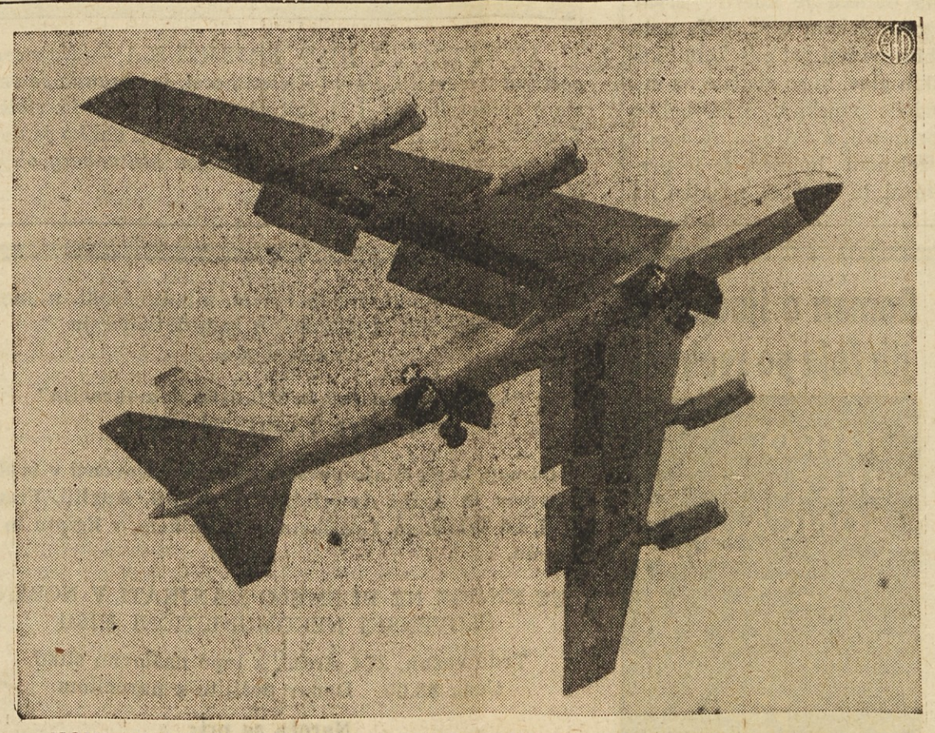

NOVI "GLOBALNI" VELEBOMBNIK — Novi B-52 velebombnik z osmimi Pratt & Whitney J-57 jet motorji je največje letalo svoje vrste na svetu. Letalo meri 185 čevljev od enega konca kril do drugega, v dolžino pa 153 čevljev. Rep je visok 48 čevljev. Podrobnosti o sposobnostih in lastnostih letala niso znane.

WHAT HAPPENED TO THAT PINT OF BLOOD YOU WERE GOING TO GIVE?

ARMED FORCES BLOOD DONOR PROGRAM

CALL YOUR RED CROSS TODAY!

Moški dobijo delo

"OLIVER"

potrebuje

DRILL PRESS OPERATORS (RADIAL AND SINGLE SPINDLE)

MILLING MACHINES (VERTICAL AND HORIZONTAL)

TURRET LATHE (LARGE AND SMALL)

ENGINE LATHE

SOLDERS

GISHOLT

Incentiven zaslužek od začetka na incentivnem delu. Plačane počitnice in prazniki; točka glede življenskih stroških; avtomatičen povišek do srednje mezde. Mora biti pripravljen delati prvi, drugi ali tretji šift; 5% poviška za delo na 2. šiftu; 10% na 3. šiftu.

Employment urad odprt dnevno od 8 do 4:30 pop. in ob sobotah od 9 do 12 opoldne.

The Oliver Corporation
19300 Euclid Ave.
KE 1-0309
(109)

Turret Lathe Operators

Morajo biti zmožni in sami sestaviti delo precizno delo

Plača od ure in visok incentiven zaslužek 48 ur na teden

LE ROI CO.
CLEVELAND ROCK DRILL DIVISION
12500 Berea Rd.
(110)

Ženske dobijo delo

Dekleta

Dekleta, 17 let in več stare, dobijo delo v oddelku za zavijanje. Vas naučimo.

Menk Bros. Laundry
643 E. 103 St.
(109)

MALI OGLASI

Pohištvo naprodaj
Pohištvo za štiri sobe je ugodno naprodaj. Kličite po 6:30 zvečer HE 1-4094! (111)

Išče stanovanje
Stalno zaposlen delavec išče 5 ali 6 sob blizu sv. Vida ali sv. Jurija. Pokličite po 5. uri EX 1-4934, vprašajte za Bill (110)

Iščejo stanovanje
Mlad zakonski par išče 2 ali 3 opremljene sobe v St. Clairski okolici. Kdor ima kaj, naj pokliče UT 1-9246. (112)

Hiša naprodaj
Lastnik prodaja hišo na E. 120 St., severno od St. Clair Ave., vse prenovljeno—4 spalne sobe, za eno družino. Lahko pridete vsak čas. Nočem prekupčevalce. Kličite GL 1-6433. (112)

Ledenica naprodaj
Proda se "Westinghouse" ledenica v dobrem stanju. Pokličite UT 1-2347. (110)

Iščejo stanovanje
Zakonski par išče 3 ali 4 neopremljenih sob. Pokličite med 11 zj. in 1 pop., telefon EN 1-6438. Vprašajte za Irene. —(110)

MALI OGLASI

Hiša naprodaj
Moderna hiša, 8 sob, 7 akrov zemlje, 5 spalnih sob, velika stanovanjska soba, dvojna garaža, skedenj, kokošnjak, zunanji "fireplace," sadovnjak. Pokličite BE 2-1544 v Walton Hills Village, Bedford, Ohio. (111)

Stanovanje iščeta
Mlad zakonski par išče 3- ali 4-sobno stanovanje med E. 55 in E. 79 St. Oba sta zaposlena. Kličite po 5. uri zvečer EN 1-7928. (111)

Išče stanovanje
Išče se sobo s kuhinjo, brez pohištva, za žensko. Naslov naj se pusti v našem uredništvu. —(109)

HENRIK SIENKIEWICZ:

Z ognjem in mečem

Naposled se je končal list z zatrjevanjem obžalovanja in udanosti za Poljsko in obetanjem pokornih služb, po kneževi volji.

Poslušajoč ta list, so bili sami poslanci osupli, ker prej niso vedeli, kaj se nahaja v onem listu, temveč so pričakovali prej zabavljanja in izzivanja nego prošnje. Jasno jim je bilo le to, da ni hotel Hmielnicki staviti takemu vojskovodji vsega na eno karto in mesto da bi šel nanj z vso silo, je zavlačeval, hlinil pokorščino in očividno pričakoval, da bi se knežje sile na pohodih in v bitkah s poedinimi četniki obkrušile, z eno besedo: očividno se je bal kneza. Poslanci so postali še bolj ponižni in medtem, ko se je čital list, so pozorno čitali v kneževih očeh, če morda ne uzro svoje smrti. In dasi so bili že pri svojem odhodu na njo pripravljeni, jih je sedaj obletaval strah. A knez je mirno poslušal, samo od časa do časa je spuščal trepalnice na oči, kakor bi hotel zadržati v njih zatajene bliske, in videti je bilo na dlani, da komaj brzda strašno jezo. Ko je bil list prečitan, se ni odzval do poslancev niti z besedico, velel je le Volodijovskemu, naj jih odpelje in zadrži pod stražo, sam pa se je obrnil k polkovnikom s sledečimi besedami:

"Velika je prekanjenost tega sovražnika, zakaj ali me hoče s tem listom uspavati, da bi me mogel v spanju napasti, ali pa jo potegne v globino Poljske, sklene tam pogodbo in dobi od popustljivih stanov in od kralja oproščenje. In ta čas se bo čutil varnega, zakaj če bi se jaz hotel še dalje vojevati, tedaj ne bi bil več on, temveč jaz proti volji Poljske in bi mene smatrali za vstajnika."

Vurcel se je kar za glavo prijel.

"O vulpes astuta!"

"Kaj torej svetujete, jasna gospoda, da naredimo?" je rekel knez. "Govorite odkrito, potem pa vam jaz povem svojo voljo."

Stari Zacvilihovski, ki je že davno zapustil Čehrin in se pridružil knezu, je rekel:

"Naj se zgodi po volji vaše milosti, a če mi je dovoljeno svetovati, pravim sledeče: S svojo znano bistrostjo je Vaša knežja milost razumela namere Hmielnickega, zakaj take so in ne drugačne; menim zato, da na njegov list ni treba dati nič, toda prej spraviti gospo kneginjo v varnost, potem pa iti preko Dnjepra in začeti vojno, predno začne Hmielnicki kaka pogajanja; zakaj sramota in dishonor bi bil za Poljsko, če bi pustila taka insulta nekaznovana. Sicer pa (tu se je obrnil k polkovnikom) čakam vaših izpovedi, ker ne mislim, da je moje mnenje nezmotljivo."

Taborski stražnik, gospod Aleksander Zamojski, je udaril ob sabljo:

"Gospod praporščak, senectus in sapientia govori iz vas. Tej hidri je treba odsekati glavo, dokler se ne razraste in nas samih ne zatre."

"Amen!" je rekel duhovnik Muhoviecki.

Drugi polkovniki so začeli mesto govorov ropotati s sabljami, sopsti in škrtati— gospod Vurcel pa je poprijel besedo na ta način:

"Jasni knez! To je zasramovanje imena vaše knežje milosti, da se je ta lopov drznil pisati vaši knežji milosti, ker koševi ataman nosi v sebi preeminencijo, potrjeno in prijazno od Poljske, s čimer se morejo zaslanjati tudi kurzenovniki. Toda to je hetman samozvanec, ki ga ni mogoče drugače smatrati kakor za razbojnika, kar je tudi gospod Skrzetuski dobro storil, ko ni hotel od njega sprejeti listov do vaše knežje milosti."

"Tako tudi jaz mislim,' je rekel knez, "a ker ne morem njega samega doseči, tedaj naj bo kaznovam v osebah svojih poslancev."

To rekši, se je obrnil do polkovnika tatarskega dvornega prapora.

"Gospod Vieršul, veli svojim Tatarjem, da posekajo te Kozake, za načelnika pa naj okonič ijo kol in ga brez obotavljanja nataknejo nanj."

Vieršul je nagnil svojo kakor plamen rdečo glavo in odstopil, a duhovnik Muhoviecki, ki je navadno kneza brzdal, je sklenil roki kakor v molitvi in mu proseče zrl v oči, hoteč v njem zbuditi usmiljenje.

"Vem, za kaj ti gre, duhovnik," je rekel knez vojvoda, "toda ne more biti. Treba je tega radi okrutnosti, ki jih uganjajo oni tam za Dnjeprom in radi naše varnosti in radi blaginje Poljske. Treba, da bi se zadostno dokazalo, da je nekdo, ki se tega četnika ne boji in ravna z njim kakor z razbojnikom, ki ti sicer pokorno piše, a oholo postopa in se dela, kakor bi bil na Ukrajini dedni knez in meče na Poljsko tak paroksizem, kakršnega še davno ni poznala."

"Gospod knez, on je gospoda Skrzetuskega, kakor piše, poslal,' je rekel boječe duhovnik.

"Zahvalim te v njegovem imenu, da ga primerjaš razbojnikom." Tu je knez namrščil obrvi. "Sicer pa dovolj o tem. Vidim,' je govoril dalje, obrnivši se k polkovnikom, "da vsa gospoda daje sufragia za vojno; taka je tudi moja volja. Pojdemo torej na Černihov, zbirajoč po poti šlahto, a pod Brahimom se prepeljemo, potem pa nam kaže kreniti proti južni strani. Sedaj pa do Lubnij!"

"Bog nam pomozi!" so rekli polkovniki.

V tem trenutku pa so se odprle duri in med njimi se je pokazal Roztvorovski, namestnik vlaškega polka, ki je bil poslan pred dvema dnevoma s tristo konji na prednjo stražo.

"Jasni knez," je vzkliknil, "vstaja se širi! Rozlogi požgani, v Vasiluvki prapor do zadnjega pobit."

"Kako, kaj je?' so vprašali od vseh strani.

Toda knez je mahnil z roko, da bi molčali, in je sam vprašal:

"Kdo je to storil — lopovi ali kaka vojska?"

"Pravijo, da Bohun."

"Bohun?"

"Da."

"Kdaj se je to zgodilo?"

"Pred tremi dnevi."

"Ali si šel, gospod po sledi? Ali si dognal? Ali si ujel koga?"

"Šel sem po sledi, ali izslediti nisem mogel, ker je bilo po treh dneh prepozno. Po poti sem zbiral vesti: bežali so na povratku proti Čehrinu, potem so se razdelili. Polovica je šla proti Čerkasom, polovica k Žoltonoši in k Prohoruvki."

Na to gospod Kušel:

"A te sem srečal, ta oddelek, ki je šel k Prohoruvki, o čemer sem javil vašil knežji milosti. Povedali so, da jih je poslal Bohun, da ne bi pustili kmetom bežati črez Dnjeper; zato sem jih pustil svobodne."

"Glupost si storil, a ti tega ne štejem v zlo. Težavno je, se tu ne všteti, ker je izdaja na vsakem koraku in zemlja peče pod nogami." je rekel knez.

Naglo se je zagrabil za glavo.

"Bog vsmogoči!" je zakričal. "Spominjam se, kaj mi je povedal Skrzetuski, da se je Bohun odločil na nedolžnost Kurčevičevne. Razumem sedaj, čemu so Rozlogi požgani. Deklica mora biti ugrabljena. Hej! Volodijovski! Semkaj! Vzemi petsto konj in kreni še enkrat proti Čerkasom; Bihoviec naj gre s petsto Vlahi na Zalotonošo do Prohoruvke. Ne štedite konj, kdor mi reši deklico, ta dobi JJeremijevko do smrti. Na pot! Na pot!"

Potem polkovnikom:

"Velemožni gospodje, mi pa na Rozloge do Lubnij!'

Tu so se polkovniki vsuli izpred starostinega dvorca in skočili k svojim praporom. Naglo so zasedli svoje konje — knezu so tudi privedli kostanjerujavega žrebca, katerega je navadno jahal na pohodih. Črez nekaj časa so se dvignili prapori in se vlekli v dolgi, barvasti in bliščeči vijugi po filipoški cesti.

Na ovinku je udaril krvav prizor vojakom v oči. Na potu je bilo videti pet odsekanih kozaških glav, ki so gledale na mimoidoče vojske z mrtvo belino odprtih oči, a dalje za ovinkom, na zelenem holmcu, se je prevetaval in drgetal, nasajen na kol, ataman Suharuka. Konica mu je prodrla že pol telesa — toda dolge ure umiranja so še čakale nesrečnega atamana, ker i do večera bi utegnil še tako drgetati, dokler ga ne bi umirila smrt. Sedaj pa ni bil še živ, temveč je strašne oči obračal za prapori, kakor je kdo šel mimo, oči, ki so govorile: "Daj Bog, da bi vas Bog kaznoval, vas in vaše otroke in vnuke do desetega pokolenja za kri, za rane, za muke, Bog daj, da bi zlo živeli, vi in vaše pleme; Bog daj, da bi vse nesreče bile v vas; Bog daj, da bi vedno umirali in ne bi mogli ne umreti in ne živeti." In dasi je bil to preprost Kozak, dasi ni umiral ne v purpurju, ne v dragocenosti, temveč pod golim nebom, na kolcu, vendar sta mu ta njegova muka, ta smrt, krožeča nad njegovo glavo, dajale tako važnost in vložile tako moč v njegov pogled, tako morje mržnje v njegove oči, da so vsi dobro razumeli, kaj je hotel povedati — in prapori so jezdili molče mimo njega, on pa je v zlatih bleskih poldneva visel nad njimi in se svetil na sveže ostruganem kolcu kakor plamenica . . .

Knez je jahal mimo, ne trenivši z očesom, duhovnik Muhoviecki je s križem blagoslovil nesrečneža in že so prišli vsi mimo, ko je neki deček izpod huzarskega prapora, ne da bi vprašal koga za dovoljenje, zajahal s konjem na holm, položil pistolet na uho žrtve in ji z enim strelom skončal muke. Zdrznili so se vsi na ta drzni in proti vojaški disciplini storjeni postopek in, ker so poznali kneževo strogost, se že mislili, da je deček izgubljen; toda knez ni rekel nič: ali se je delal, da ne sliši, ali pa je bil tako pogreznjen v mislih, dovolj, jezdil je mirno dalje in je šele zvečer velel poklicati dečka.

Mladenič je komaj živ stopil pred gospodovo obličje in mislil, da se kar zemlja pogreza pod njim. In knez ga je vprašal:

"Kako se zoveš?"

"Želenjski."

'Ti si streljal na Kozaka?"

"Jaz,' je jeknil dečko, bled kakor platno.

"Čemu si to storil?"

"Ker muke nisem mogel gledati."

Knez pa se ni razsrdil ter rekel:

"Oj, nagledaš se njihovih dejanj, da od tega pogleda usmiljenje odleti od tebe kakor angel; ker si radi usmiljenja tvegal svoje življenje, zato ti zakladnik v Lubnijih izplača deset rumenih zlatnikov, jaz pa te vzamem v službo za svojo osebo."

Vsi so se čudili, da se je tako skončala ta stvar. Vtem pa so naznanili, da se je vrnila prednja straža od bližnje Zolotonoše in misii so se obrnile v drugo stran.

NOVI JAPONSKI POSLANIK — Eikichi Araki, predsednik direktorija elektraren v Tokiu, in bivši ravnatelj japonske narodne banke, je bil imenovan za japonskega poslanika v Washingtonu.

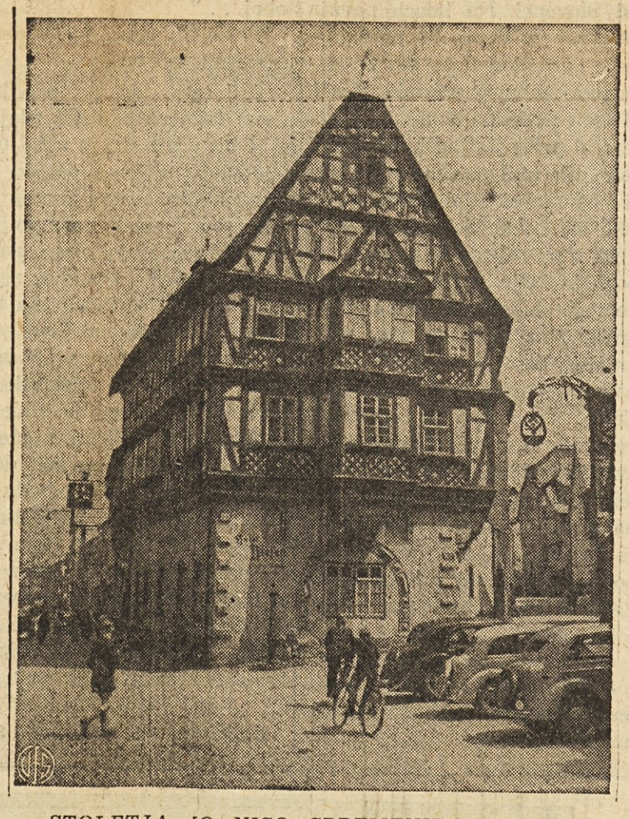

STOLETJA JO NISO SPREMENILA — Najstarejša gostilna v Nemčiji, slavni Riesen hotel, je ohranila še vedno staro obliko, kot so ji jo dali njeni graditelji v 16. stoletju. Zgradba izvira iz 12. stoletja, svojo sedanjo obliko je dobila pri prenovitvi l. 1590. Stoji v mestecu Miltenberg ob reki Main.

Kadar potrebujete zavarovalnino

proti ognju, viharju, za avtomobile, se lahko in zanesljivo obrnete na obrnete na

L. Petrich — IV 1-1874

19001 KILDEER AVE.

ANGLEŠKO-SLOVENSKO BERILO

(DR. KERNA)

je zopet v zalogi.

Po pošti stane $3.25.

Dobite ga v potniški pisarni

AUGUST KOLLANDER
6411 St. Clair Ave.
Cleveland 3, Ohio
U. S. A.

Ali ste prehlajeni?

Pri nas imamo izbzorno zdravilo, da vam ustavi kašelj in prehlad. Pridite takoj, ko čutite prehlad.

Mandel Drug
15702 WATERLOO RD.
KE 1-0034

ZAHTEVAJTE UNIJSKI ZNAK

Delavci, trgovci, društva, zahtevajte na vseh svojih tiskovinah unijski znak! Delavci, poglejte vsako tiskovino, če nosi unijski znak, in če ne, zavrnite jo, ker tiskovina brez unijskega znaka je prišla iz skebske tiskarne, kjer se ne plačuje delavcev, da bi pošteno živeli! Zahtevajte unijski znak v svojo lastno korist in zboljšanje delavskega položaja!

PAKETI . . . DENARNA NAROČILA POTOVANJE

Cenjenim rojakom naznanjamo, da smo prejeli cenike od prekomorskih družb z navodili za STANDARD PAKETE, ki niso podvrženi novi carini. Sprejemamo in odpošiljamo naročila, katera družbe preko Trsta odpremijo v Jugoslavijo in druge evropske države.

Pošiljamo denarna naročila v vse dele sveta. Vsaka pošiljatev je jamčena.

Ako želite letos obiskati rojstno domovino, Vam priporočamo, da se takoj priglasite, da za Vas preskrbimo potni list in druge formalnosti ter prostor na parniku, katerega za mesec avgust še dobimo, ako se pravočasno zglasite.

Za vsa nadaljna pojasnila pišite ali se osebno zglasite v uradu

STEVE F. PIRNAT CO.

6516 St. Clair Ave. HEnderson 1-3500
Cleveland 3, Ohio

For your VACATION welcome to

CHRISTIANA LODGE

Slovenian Resort

• The Hotel has 30 rooms with connecting showers. Central dining room, with American-Slovenian cooking. All sports, private beach, boating and fishing. Cater to overnight guests. 260 miles from Cleveland. Located on U.S. 112. Write for folder.

CHRISTIANA LODGE
DOMINIK KRASOVEC, Prop.
P.O. Edwardsburg, Michigan
Phone 9126 F5

DVA POGREBNA ZAVODA za zanesljivo izkušeno sočutno pogrebno postrežbo po ceni, ki jo SAMI izberete pokličite

A. GRDINA & SONS
FUNERAL DIRECTORS

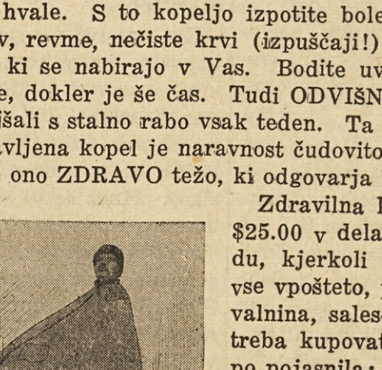

ŽENINI IN NEVESTE!

Naša slovenska unijska tiskarna vam tiska krasna poročna vabila po jako zmerni ceni. Pridite k nam in si izberite vzorec papirja in črk.

Ameriška Domovina
6117 St. Clair Avenue HEnderson 1-0628

Roman o ljudeh, ki jih žeja po svobodi

Zgodba o globoki ljubezni dveh mladih ljudi, njunem gorečem idealizmu in samožrtvovanju za svobodo

"Ljudska pravica" in "ljudska demokracija" razgaljeni v ostri luči satire.

Roman, ki ga čitajo povsod, kjer žive Slovenci v svobodi: v Severni in Južni Ameriki, v Avstraliji, Angliji, Franciji, Italiji, na Tržaškem, Goriškem in Koroškem, v Egiptu in celo v Siamu.

TE KNJIGE NE BI SMELO MANJKATI V NOBENI SLOVENSKI NEKOMUNISTIČNI HIŠI!

Trdo vezan, 274 strani, z lepo naslovno sliko.
Cena $3.00. Denar pošljite z naročilom.

Naroča se pri:

AMERIŠKA DOMOVINA ali TRIGLAV PUBLISHING
6117 St. Clair Ave. 1107 E. 74 St.
Cleveland 3, O. Cleveland 3, O.

Pomlad je čas za čiščenje

Vašega stanovanja in hiše sploh. Gotovo ste že pometli ves prah iz najskrivnejših kotov, umili morda tudi stene in pohištvo obrisali zunaj in znotraj. Kaj pa Vi sami, ali ne mislite, da bi bilo treba tudi Vašega notranjega človeka v Vas pravtako temeljito očistiti od zimskih naslag, ki se nabirajo stalno v človeku, tudi pri Vas, morda že več let nazaj?

Pripoznano najboljše sredstvo zato je naša ZDRAVILNA KOPEL, o kateri so zdravniki in dosedanji kupci polni hvale. S to kopeljo izpotite bolezenske kali prehladov, revme, nečiste krvi (izpuščaji!) in podobnih bolezni, ki se nabirajo v Vas. Bodite uvidevni in ne odlašajte, dokler je še čas. Tudi ODVIŠNO TEŽO si boste zmanjšali s stalno rabo vsak teden. Ta na najlažji način pripravljena kopel je naravnost čudovito sredstvo, da dosežete ono ZDRAVO težo, ki odgovarja Vaši postavi.

Zdravilna kopel stane samo $25.00 v delavnici v Clevelandu, kjerkoli v U.S.A. $27.50 vse vpošteto, poštnina, zavarovalnina, sales-tax. Ničesar ni treba kupovati posebej. Pišite po pojasnila:

Cherne Health Bath
6904 St. Clair Ave.
Cleveland 3, O.